

## INFRAȚIUNI CONTRA VIEȚII ȘI CONTRA INTEGRITĂȚII CORPORALE ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

Igor CIOBANU, Artur COTRUȚĂ

CZU: 343.61(=135.1)(091)

[bpap.iciobanu@gmail.com](mailto:bpap.iciobanu@gmail.com)

[arturcotruta@yahoo.com](mailto:arturcotruta@yahoo.com)

În dreptul medieval penal, infracțiunile contra vieții și contra integrității corporale erau considerate infracțiuni grave, cei care le înfăptuiau încălcau a șasea poruncă creștină „să nu ucizi” per ansamblu fiind neglijate: Biblia, canoanele bisericești, normele juridice, relațiile cu privire la evoluția societății prin prisma vieții și sănătății a victimei.

*Omorul* era considerat de către instituțiile statale medievale și societatea acelei epoci ca o crimă gravă. Răzburarea prin sânge a unei crime pentru altă crimă se considera un lucru firesc și nu are de ce să intervină instituțiile statale. Aceasta era concepția dominantă în materie penală, în Evul Mediu până la apariția instituțiilor statale în frunte cu monarhul. Odată cu apariția puterii domnești lucrurile se schimbă. Una dintre obligațiile Domnului față de supuși era de a-i apăra și proteja, vătămarea sau asasinatul erau reprimite de organele puterii. Cutumele juridice au fost preluate de la popor și legiferaute de către Domn și instituțiile domnești în soluționarea unui homicid, calificau gravitatea infracțiunii și analizau probele. Homicidul era o infracțiune gravă, prin lipsirea de viață intenționată a victimei. În societatea medievală românească, nimeni nu avea dreptul de a lua viața cuiva, deși sunt cunoscute un șir de exemple când se realizau omoruri, societatea a reacționat dur stârnind legende și mituri despre criminalii legendari, ocolind zonele unde se depistau cadavre. Omorul unui prunc era o infracțiune foarte gravă și era considerată mai gravă decât uciderea unui matur, și anume, bărbat în puteri. Omorul cu folosirea otravei era considerată o infracțiune gravă [1, p. 90]. Crima realizată cu scopul de a opri hoțul să sustragă bunurile proprietarului nu se sancționa. Persoanele care aveau în posesie otravă erau bătute de omor prin otrăvire. Competența de judecare a acestei infracțiuni ținea de autoritatea domnească. În Pravila Îndreptarea Legii a domnului Matei Basarab erau patru tipuri de infracțiuni de omor [7, p. 234-235]:

a) omor din extrema necesitate și legitima apărare; b) omor din imprudență; c) Omor săvârșit în stare de afect; d) omor intenționat.

Nu se pedepseau ca ucigași: cei care-și omoară soția sau fiica surprinse în flagrant delict, victima care se afla în legitimă apărare, femeia sau fecioara care comiteau homicid sau răni violatorului [4, p. 398].

Omorul se condamna cu pedeapsa capitală, dacă infractorul nu putea răscumpăra viața răposatului. Oamenii din clasa socială a boierilor în caz că comiteau un homicid al unei persoane de același rang erau sancționați cu pedeapsa capitală. Pentru al doilea omor comis de boieri, pedeapsa era moartea prin decapitare. Omorul din imprudență demonstrat în instanță nu se pedepsea ca homicid. Oamenii de rând care comiteau omor intenționat erau pedepsiți cu moartea fiind trași în țepă durerile și chinurile la care erau supuși aveau rolul de a minimaliza orice încercare de homicid [3, p. 146]. Omorârea unui Domnitor de către dregătorii săi era pedepsită cu moartea criminalilor, chiar dacă era război civil și pretendetul la domnie devenea Domn în urma acestei crime [9, p. 46]. Inculpații vinovați de omor, chiar dacă primeau iertare din partea rudelor victimei, ultimul cuvânt asupra sentinței de condamnare o avea judecătorul. Omorul săvârșit de boieri putea răscumpăra și plăti viața răposatului cu o sumă de bani, numai dacă defunctul era din rândurile oamenilor de rând. Slujitorii cultului ce săvârșeau un omor, erau expulzați din societate și puși sub pază la o mănăstire, orice încercare de evadare se penaliza cu încarcerarea. În condica lui Constatin Mavrocordat infracțiunile de omor, în care nu era descoperit infractorul gloaba și ciubotele erau achitate de către 12 sate dimprejurul mortului adică locul unde s-a descoperit cadavrul [5, p. 544].

*Tentativa de omor* la viața Domnului și dregătorilor mari se pedepsea cu moartea prin decapitarea, ca probă servea scoaterea armei din teacă în apropierea curții domnești. Tentativa de omor la viața oamenilor de rând se pedepsea cu bătaia tălpilor fiind folosite nuielele, fiind aplicate și boierilor [5, p. 544].

*Patricidul* era o infracțiune ce consta în suprimarea vieții părinților, copiilor sau a fraților. Infracțiunea de atentat la viața unui membru al familiei era considerat faptă destul de gravă.

Se condamna infractorul cu pedeapsa capitală fiind ars de viu.

Avortul se considera o infracțiune gravă cu scopul de a provoca moartea fătului în uterul mamei, conform pravilei lui Matei Basarab, se specificau și metodele de întrerupere a sarcinii fiind folosite ierburii sau alte metode [5, p. 545]. Se sancționau persoanele vinovate de întreruperea sarcinii intenționate moartea fiind calificată în instanță ca homicid [7, p. 350].

*Infracțiuni contra integrității corporale* în această categorie intrau toate infracțiunile ce țin de vătămarea integrității corporale, conform documentelor vremii erau răni simple, lovituri cu palma, toiaș, precum și slujire de orice fel ce lăsa ca urmă orice fel de cicatrice sau urmă. Într-un hrisov al lui Ștefan cel Mare din 1467 se pomenește pentru prima oară de răni sângeroase și răni vinete, adică lovituri și răni simple. Deși faptele nu reprezintă gravitate pentru epoca medievală, totuși sunt mai multe cazuri care ne arată că aceste fapte erau considerate ca delict și erau sancționate [2, p. 493]. Infracțiuni contra integrității corporale se sancționau cu amenzi, în funcție de statutul victimei și a făptașului. Astfel la 1673, un necunoscut care bate pe cei ce vin să ia zăloage pentru dajde este pedepsit cu un hatalm de 4 boi. La 1673, o sfadă terminată cu bătaia are ca urmare spargerea capului unui om. Infracțorii, prin intervenția unui vornic de de Botoșani se împacă cu victima, plătesc bărbierului și usturimea omului și toată cheltuiala cât s-a făcut și sunt iertați de gloabă pentru delict. În ambele cazuri, loviturile sunt date cu corpuri contondente și nu au fost întrebuințate arme. La 1368 un cetățean din Bistrița fiind la Suceava s-a îmbătat și a tăiat un fecior al străjilor și dat gloaba de șase zloți. În Statutul Făgărașului vărsarea de sânge se pedepsea cu patru florini. Un document muntean din 1601-161 arată că pentru faptul de a fi spart capul unui om se plătește hatalm [2, p. 493]. Loviturile și răniile simple erau considerate ca infracțiuni, iar prin faptul că au fost menționate putem conchide că erau și sancționate diferit. E probabil că provocarea rănilor erau considerate ca infracțiuni mai grave decât loviturile simple.

În societatea medievală, viața și integritatea corpului omului avea un rol important pe prim-plan era ca să nu fie modificată evoluția ansamblului uman din localitate, regiune și țară. Ca prin comiterea

unei infracțiuni ce atenta la viața și integritatea corpului uman, inițial se sancționa conform legii talionului, ca mai apoi datorită evoluției normelor judiciare și necesității financiare a achitării tributului turcilor, pedepsele capitale pentru omor au fost modificate în pedepse corporale și pecuniare. Evoluția sancțiunilor a fost influențată de biserică, evenimentele epocii, relațiile cu poarta otomană, ideile umaniste din vestul Europei, și nu în ultimul rând, societatea umană. Statul, adică Domnia, a fost obligată să țină cont de toate acestea pentru a nu pierde contactul cu supușii de a expune realizarea dreptății care să fie înțeleasă pentru a preveni răscoale și influențe străine, în caz de neachitare a tributului.

#### ***Referințe:***

1. *Carte Romanească de învățătură 1646*. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1961.
2. COSTĂCHEL, V., PANAITESCU, P.P., CAZACU, A. *Viața feudală în Moldova și Țara Românească*. București: Editura Științifică, 1957.
3. CANTEMIR, D. *Descrierea Moldovei*. Chișinău-București 2001.
4. *Enciclopedia Românei*. Vol.I. București: Asociația Științifică pentru Enciclopedia României, 1938.
5. GIURESCU, C. *Istoria Românilor*. Partea a doua. Vol. III. București: Fundația Regală pentru literatură și artă, 1943.
6. *Îndreptarea Legii 1642*. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1962.
7. IONESCU-MUSCEL, Petre. *Istoria Dreptului penal Român*. București: Editura „Revista Pozitivă Penală și Penitenciară”, 1931.
8. MIRON, C. *Letopisețul Țării Moldovei de la Aron Vodă Încoace*. București: Fundația Regală pentru literatură și artă, 1944.